

رونق و رکود صنایع ساخت در نیمه نخست ۱۴۰۱

دی ۱۴۰۱

مریم خزاعی

معاونت بررسی‌های اقتصادی
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

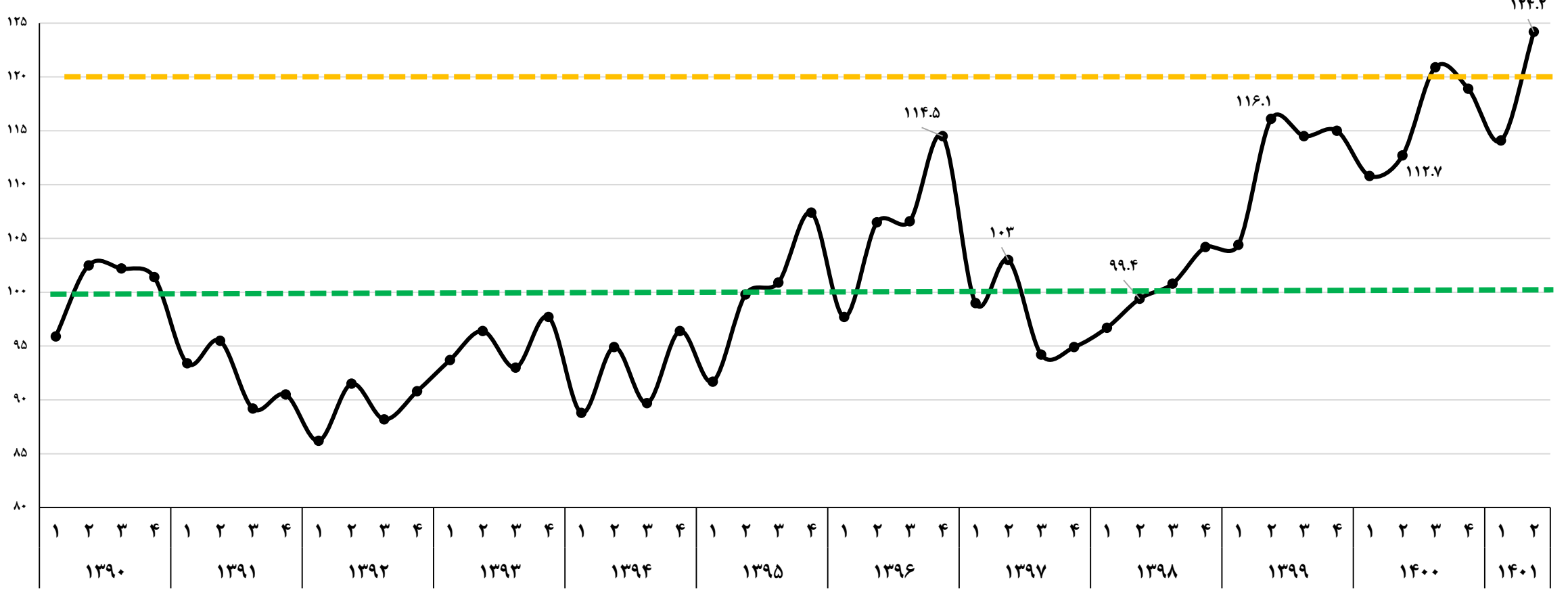

یکی از شاخص‌های مهم برای ارزیابی وضعیت فعالیت‌های صنعت ساخت در کشور، شاخص تولید صنعتی است. شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی (دارای صد نفر کارکن و بیشتر) بانک مرکزی به عنوان شاخص کمکی در برآورد ارزش افزوده بخش صنعت ساخت استفاده می‌شود، لذا بررسی روند شاخص تولید صنایع بزرگ و تغییرات آن می‌تواند تصویر بهتری از وضعیت رونق یا رکود بخش صنعت در کشور ارائه دهد.

در این گزارش روندی از شاخص کل تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی کشور در بازه زمانی ۱۳۹۰ الی نیمه نخست ۱۴۰۱ و به تفکیک رشته فعالیت‌ها طی دو سال اخیر، ارائه و به بررسی عوامل موثر در رشد شاخص کل طی نیمه نخست سال جاری و وضعیت رونق و یا رکود رشته فعالیت‌ها، پرداخته شده است.

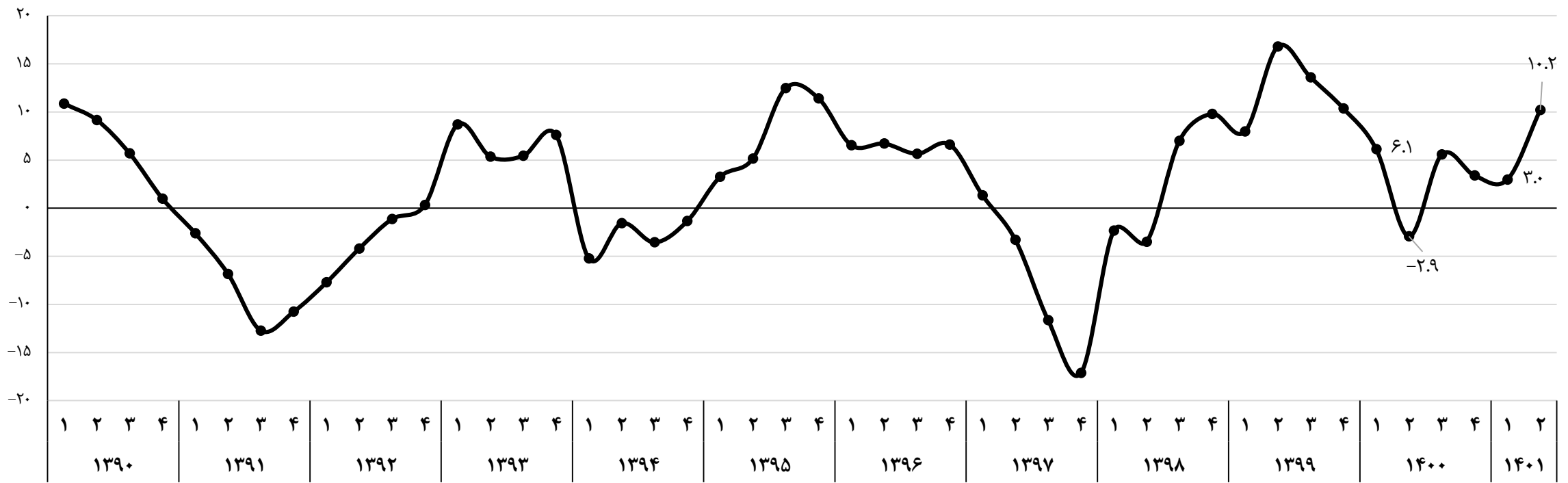
روند فصلی شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی، ۱۳۹۵=۱۰۰

روند عمومی شاخص کل تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی طی سال ۱۳۹۰ الی فصل دوم ۱۴۰۱، علی‌رغم نوسانات متعدد، افزایشی بوده است. سطح شاخص تولید در فصل سوم ۱۳۹۸ از رقم سال پایه ۱۳۹۵ (۱۰۰)، فراتر می‌رود که بعد از آن هم با فراز و نشیب‌هایی در مجموع روند صعودی خود را تا حدودی حفظ می‌کند. شاخص کل تولید صنعتی در فصل تابستان ۱۴۰۱ به رقم ۱۲۴.۲ می‌رسد که بالاترین رقم فصلی در بازه مورد بررسی است و بعد از فصل پاییز ۱۴۰۰، برای دومین بار است که رقم شاخص کل تولید صنعتی از سطح ۱۲۰ واحدی عبور می‌کند.

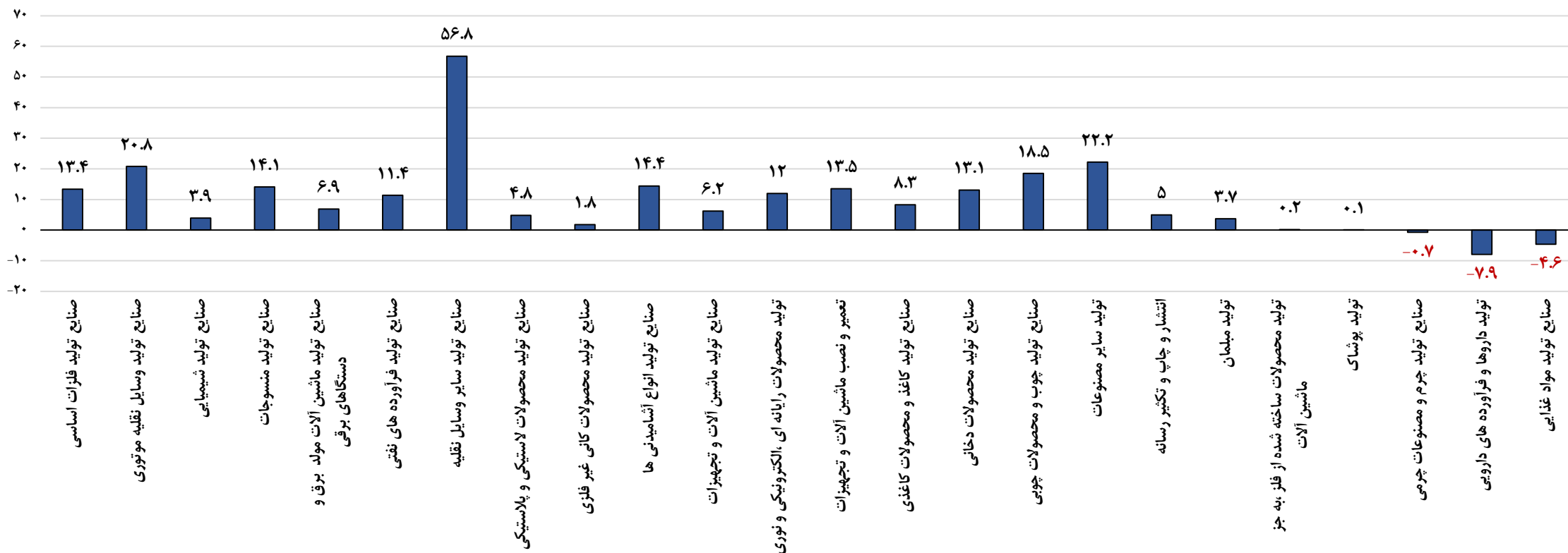
روند تغییرات شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی در هر فصل در مقایسه با فصل مشابه سال قبل - درصد

بررسی روند تغییرات شاخص کل تولید صنعتی در هر فصل نسبت به فصل مشابه سال قبل طی بازه بهار ۱۳۹۰ الی تابستان ۱۴۰۱ به خوبی وضعیت رونق یا رکود تولید در کل بخش صنعت را نشان می‌دهد. در دهه ۱۳۹۰ در فصولی طی سالهای ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۴، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و ۱۴۰۰ رشد شاخص تولید صنعتی منفی بوده و در برخی مقاطع بعد از استمرار رشد منفی برای دو فصل متوالی یا بیشتر صنعت دچار رکود و یا تعمیق آن شده است. بیشترین ماندگاری رکود طی دهه اخیر مربوط به دو سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ و بالاترین شدت رکود نیز مربوط به بازه تابستان ۱۳۹۷ الی تابستان ۱۳۹۸ است.

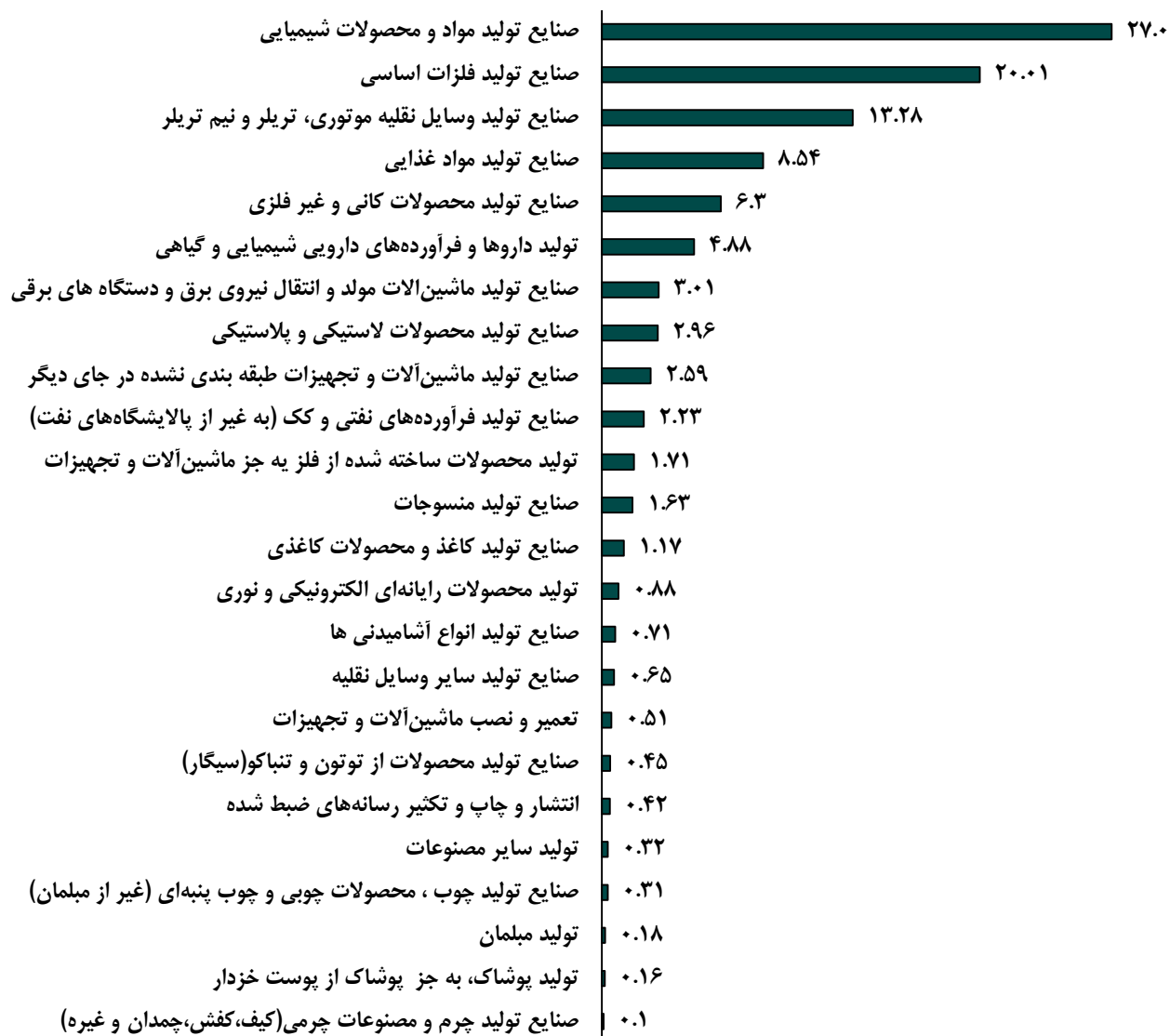
در نیمه نخست ۱۴۰۱ رشد شاخص تولید در هر دو فصل اول و دوم مثبت، و روند افزایشی داشته در حالی که در تابستان سال ۱۴۰۰ به دلیل مشکلات گوناگون به ویژه خاموشی برق، رشد شاخص منفی بود. با توجه به رشد مثبت شاخص تولید صنعتی طی دو فصل بهار و تابستان، رشد شاخص مزبور طی نیمه نخست سال جاری در مقایسه مدت مشابه سال قبل نیز مثبت و حدود ۶.۶ درصد برآورد شده است.

درصد تغییر شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی طی نیمه نخست ۱۴۰۱ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل مرتب‌شده بر اساس بیشترین مشارکت در رشد شاخص کل تولید صنعتی

طی نیمه نخست ۱۴۰۱، اکثر فعالیت‌های صنعتی رشد مثبتی را در تولیدات خود تجربه کردند. در بازه مورد بررسی در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، سه گروه فعالیت صنعتی بیشترین رشد شاخص تولید را در مقایسه با نیمه اول سال قبل دارا بودند که شامل صنایع تولید سایر وسایل نقلیه (حدود ۵۷ درصد)، تولید سایر مصنوعات صنعتی (حدود ۲۲ درصد) و صنایع نقلیه موتوری (حدود ۲۱ درصد) هستند. فقط سه گروه فعالیت صنعتی با افت تولیدات در این دوره مواجه شدند که بیشترین افت متعلق به صنایع دارویی و حدود ۸ درصد بود که پس از آن صنایع غذایی و صنایع تولید چرم به ترتیب با ارقام رشد منفی ۴.۶ درصد و منفی ۰.۷ درصد قرار می‌گیرند.

ترکیب فعالیت‌ها از لحاظ سهم در ارزش افزوده کل صنعت ساخت - درصد

وفق طبقه‌بندی سازمان ملل متحد در رابطه با فعالیت‌های اقتصادی تحت عنوان آیسیک ۴، تعداد ۲۴ فعالیت صنعتی ذیل حوزه صنعت ساخت وجود دارند.

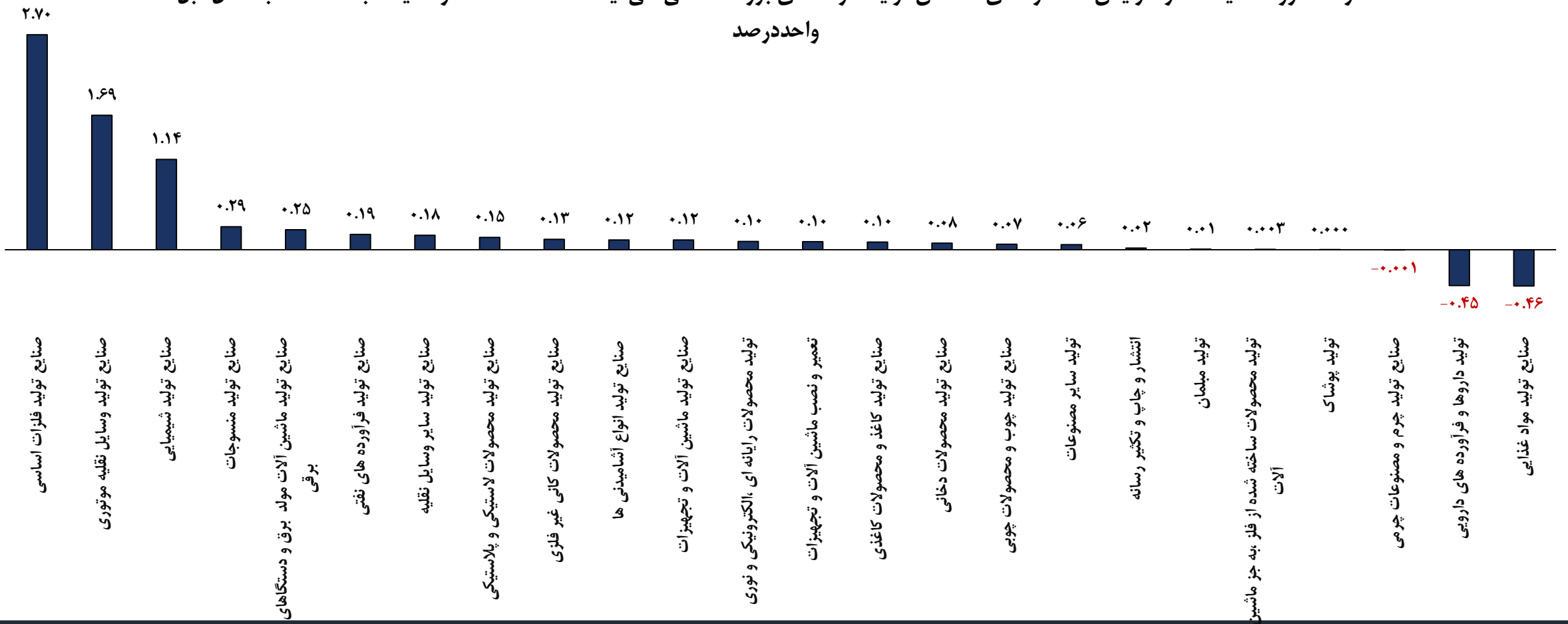
ترکیب ارزش افزوده فعالیت‌های ۲۴ گانه مزبور در ارزش افزوده کل کارگاه‌های صنعتی ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر، حاکی از تمرکز بالای برخی فعالیت‌های صنعتی در ایران است. شش گروه فعالیت صنعتی شامل صنایع تولید محصولات شیمیایی، صنایع تولید فلزات اساسی، صنایع تولید وسایل نقلیه موتوری، صنایع تولید مواد غذایی، صنایع تولید محصولات کانی و غیرفلزی و صنایع تولید دارو در مجموع ۸۰ درصد از ارزش افزوده صنعت ساخت را تشکیل می‌دهند. سهم مابقی ۱۸ گروه فعالیت از ارزش افزوده کل صنعت ساخت، ۲۰ درصد است.

تحولات مربوط به تغییرات تولید صنایع با درجه اهمیت بالاتر در ارزش افزوده کل صنعت، از اثرگذاری بیشتری بر نحوه تغییرات شاخص کل تولید صنعت برخوردار هستند.

مشارکت گروه فعالیت‌ها در افزایش ۶.۶ درصدی شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی طی نیمه نخست ۱۴۰۱ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل -

واحد درصد

به لحاظ سهم در ارزش افزوده کل بخش صنعت؛ میزان مشارکت فعالیت‌ها در افزایش یا کاهش شاخص کل تولید صنعتی، متفاوت است. طی نیمه نخست ۱۴۰۱، سه گروه فعالیت بیشترین مشارکت را در افزایش ۶.۶ درصدی شاخص تولید صنعتی دارا بودند که به ترتیب شامل؛ صنایع تولید فلزات اساسی با مشارکت ۲.۷ واحد درصد، صنایع تولید وسایل نقلیه با مشارکت ۱.۷ واحد درصد و صنایع شیمیایی با مشارکت ۱.۱ واحد درصد هستند. سه گروه فعالیت نیز شامل، صنایع تولید مواد غذایی، صنایع دارویی و صنایع چرمی به دلیل افت تولید، مشارکت مثبتی در شاخص کل تولید صنعتی طی نیمه نخست سال جاری نداشتند.

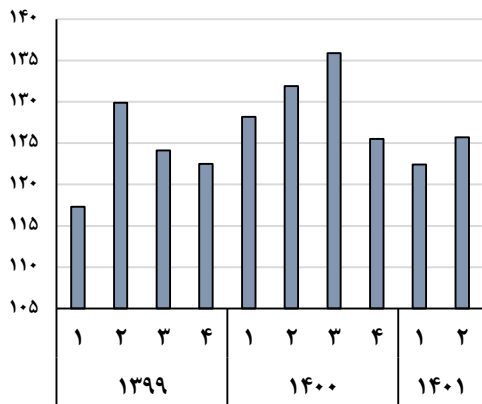
- طی دو فصل متوالی بهار و تابستان ۱۴۰۱، رشد شاخص تولید فعالیت صنایع غذایی در مقایسه با فصول مشابه سال قبل، به ترتیب منفی ۴.۵ درصد و منفی ۴.۷ درصد بوده که به معنی بروز رکود در این گروه از صنایع است. این در حالی است که در گروه فعالیت صنایع آشامیدنی، وضعیت رونق حاکم بوده و طی دو فصل متوالی نخست سال جاری، رشدهای ۱۰ درصدی و ۱۸ درصدی را تجربه کرده است. صنعت تولید چرم و محصولات چرمی نیز مشابه صنایع غذایی، طی دو فصل نخست سال جاری، رشد منفی را در شاخص تولید داشته که به ترتیب فصول برابر با منفی ۰.۵ درصد و منفی ۰.۹ درصد بوده است.
- صنعت تولید محصولات کانی و غیرفلزی بعد از تجربه چهار فصل متوالی رشد منفی، در فصل تابستان سال ۱۴۰۱ از رکود خارج شد و رشد شاخص تولید در این گروه فعالیت صنعتی در فصل دوم سال جاری به ۶.۸ درصد رسید. اتفاق مشابهی برای گروه صنعت شیمیایی و صنعت پوشاک نیز در این فصل رخ داد که در صنعت شیمیایی بعد از سه فصل، و در صنعت پوشاک بعد از چهار فصل متوالی رشد منفی، در فصل تابستان سال جاری رشد شاخص تولید این دو گروه صنعت، مثبت شد و به ترتیب حدود ۸.۴ درصد و ۴.۳ درصد در مقایسه با فصل مشابه سال قبل، افزایش یافت.
- شاخص تولید صنعت دارو و مواد دارویی شیمیایی و گیاهی بعد از کسب رشد مثبت طی چند فصل متوالی، در فصل تابستان ۱۴۰۱ افت قابل توجه و حدود ۱۴.۵ درصدی را در مقایسه با فصل مشابه سال قبل تجربه کرد که در صورت استمرار این روند در فصول بعدی منجر به بروز رکود در این گروه از صنایع مهم و اساسی تولیدی کشور که مرتبط با سلامت جامعه نیز است، خواهد شد.
- بالاترین رشد شاخص تولید طی دو فصل نخست سال ۱۴۰۱ در مقایسه با فصول مشابه سال قبل متعلق به صنعت تولید سایر وسایل نقلیه است که به ترتیب فصول، ۳۵ درصد و ۷۸ درصد می‌باشد.

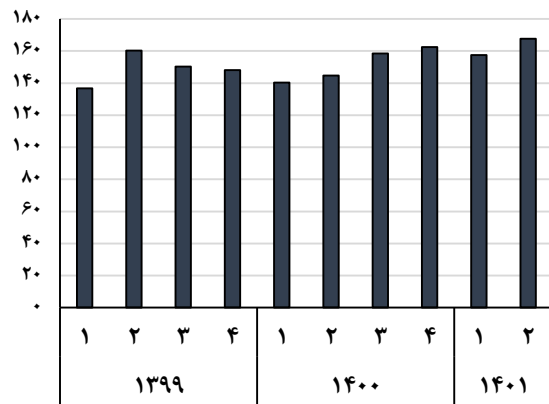

روند فصلی شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ به تفکیک رشته فعالیت‌های صنعتی از فصل اول ۱۳۹۹ الی فصل دوم ۱۴۰۱، ۱۰۰ = ۱۳۹۵

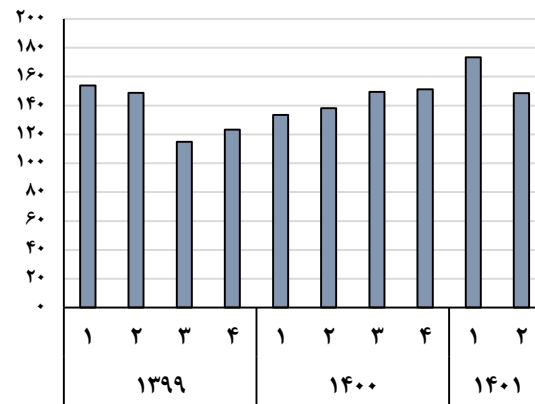
صنایع تولید مواد غذایی

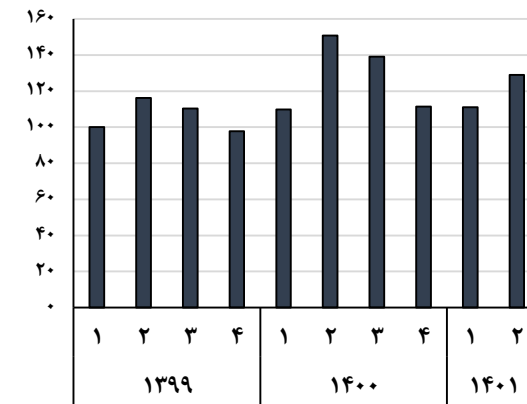
صنایع تولید منسوجات

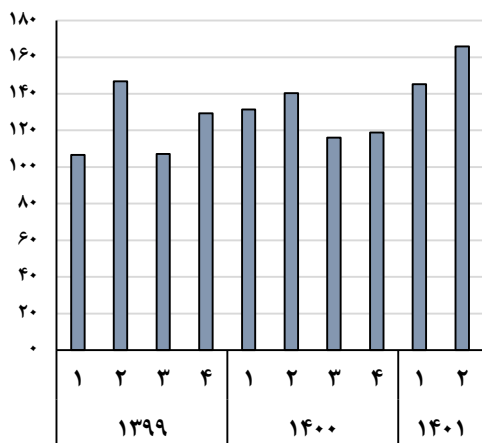
صنایع تولید چوب و محصولات چوبی

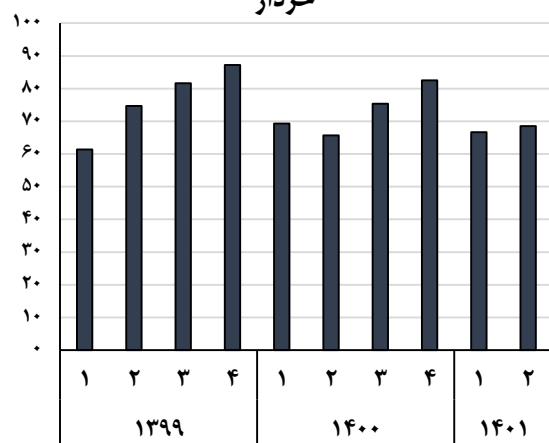
تولید داروها و فرآورده‌های دارویی

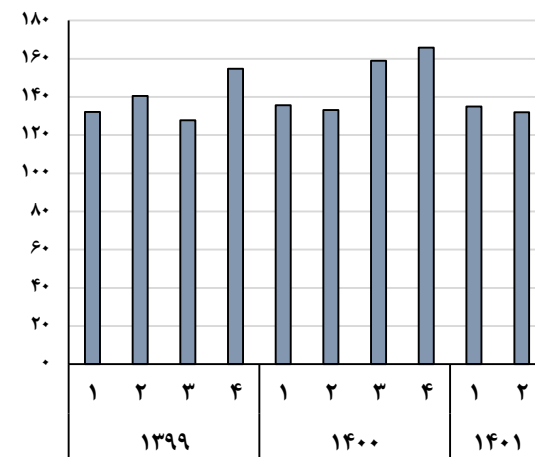
صنایع تولید انواع آشامیدنی‌ها

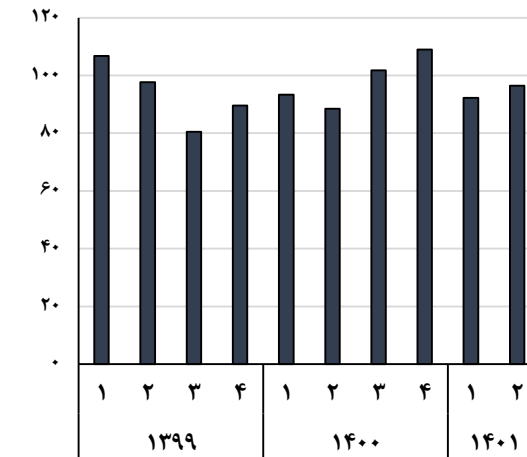
تولید پوشاک، به جز پوشاک از پوست خردار

صنایع تولید چرم و مصنوعات چرمی

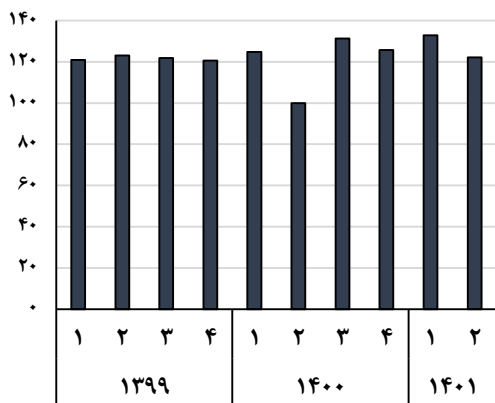
صنایع تولید مبلمان

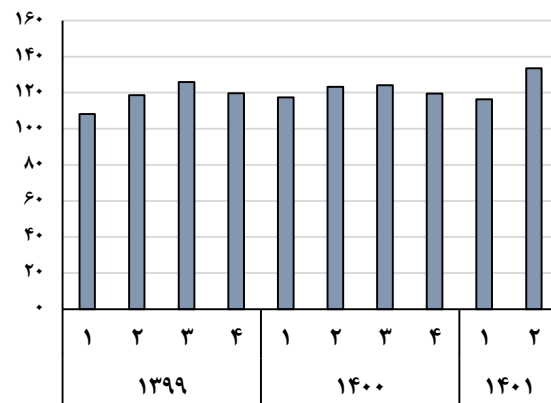

رند فصلی شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ به تفکیک رشته فعالیت‌های صنعتیاز سال ۱۳۹۹ الی فصل دوم ۱۴۰۱، ۱۰۰ = ۱۳۹۵

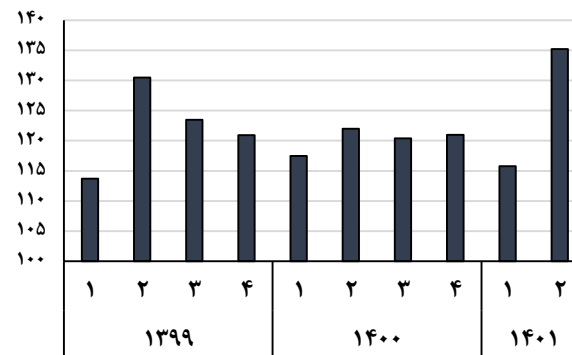
صنایع تولید فلزات اساسی

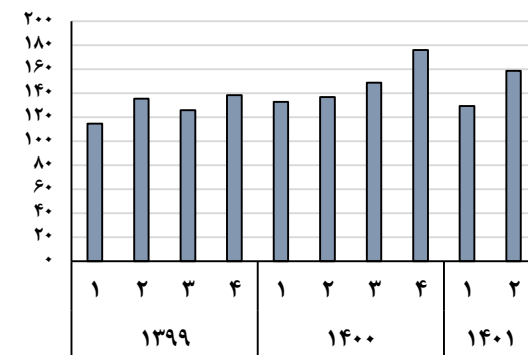
صنایع تولید مواد و محصولات شیمیایی

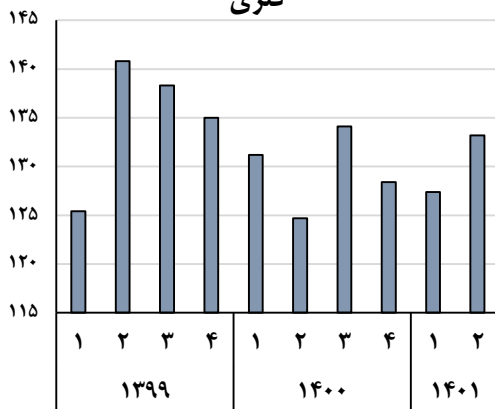
صنایع تولید محصولات لاستیکی و پلاستیکی

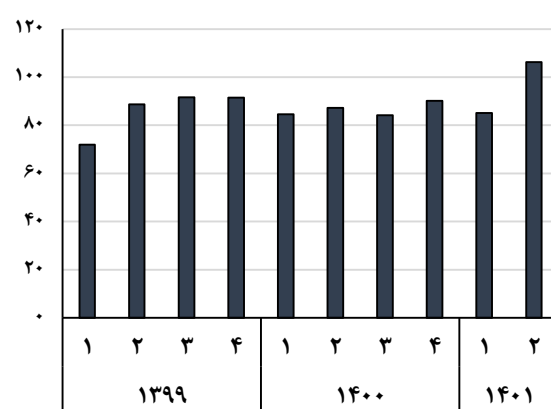
صنایع تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم تریلر

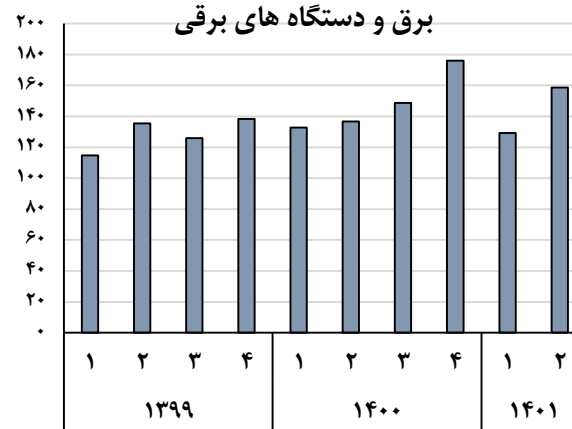
صنایع تولید محصولات کانی و غیر فلزی

صنایع تولید فرآورده‌های نفتی

صنایع تولید ماشین‌آلات مولد و انتقال نیروی برق و دستگاه‌های برقی

صنایع تولید ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه بندی نشده در جای دیگر

